

Külföldi munkavállalók a magyar munkaerőpiacon Foreign workers in the Hungarian labour market

CSÁSTYU L.¹

¹Debreceni Egyetem, Gazdaságtudományi Kar, Vezetés- és Szervezéstudományi Intézet, csastyulilla@econ.unideb.hu

Absztrakt

Tanulmányom célja, hogy elemezze a külföldi munkavállalók magyar munkaerőpiacra gyakorolt hatását. A nemzetközi szakirodalom alapján a migráció gazdasági hatása komplex: hosszú távon általában kedvező, de rövidtávon egyes csoportokat, különösen az alacsony képzettségiűeket, hátrányosan érintheti. Magyarország esetében a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), az Eurostat és az OECD adataira támaszkodva régiós és vármegyei szinten vizsgálom a jelenséget. Különös figyelmet fordítottam az Észak-Alföld régióra, ahol a kvalitatív munkaerőhiány jellemző. Az eredmények alapján a migráció munkaerőpiaci hatása Magyarországon differenciált, területi és képzettségi alapon különbözőképpen érvényesül.

Kulcsszavak: bevándorlás, munkaerőpiac, foglalkoztatás, munkanélküliség, külföldi munkavállalók

Abstract

This study aims to examine the impact of foreign labour on the Hungarian labour market. According to international literature, the economic impact of migration is complex: in the long term, it is generally positive, but in the short term it may negatively affect certain groups, especially those with lower qualifications. In the case of Hungary, I rely on regional and county-level data provided by the Hungarian Central Statistical Office (HCSO), Eurostat and the OECD. Particular attention is given to the Northern Great Plain region, where qualitative labour shortages are characteristic. Based on the results, the labour market effects of migration in Hungary are differentiated and vary by region and level of education.

Keywords: migration, labour market, employment, unemployment, foreign workers

JEL Kód: R23

Bevezetés

A globális munkaerőpiac átalakulása és az európai régiók közötti munkaerő-áramlás az elmúlt két évtized egyik legmeghatározóbb gazdasági és társadalmi folyamata. Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozását (2004) követően jelentős változások történtek a munkaerőpiacon: egyfelől nőtt a külföldi munkavállalás mértéke, másfelől a hazai gazdaság egyre inkább külföldi munkaerő

¹ ORCID azonosító: 0000-0002-9787-2862

bevonására kényszerült. A 2010-es évek második felében, különösen a 2015-ös migrációs válság után a munkaerőhiány politikai és gazdasági kérdéssé vált. A tanulmány célja, hogy feltérképezze, milyen hatást gyakorolnak a külföldi munkavállalók a magyar régiók munkaerőpiacára, valamint hogy a Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok jelenléte milyen területi és társadalmi sajátosságokat mutat, különös tekintettel az Észak-alföldi régióra, valamint a migráció és a munkaerőpiac összefüggéseire.

1. Téma felvetés

1.1. A társadalmi mobilitás szerepének alakulása Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozását követően (2004)

Magyarország 2004-es európai uniós csatlakozása óta a társadalmi mobilitás kérdésköre a hazai szociológiai diskurzus egyik központi témájává vált. Az elmúlt évtizedben e jelenség fokozódó intenzitással jelent meg a munkaerőpiac szerkezetének és működésének átalakulásában. Az uniós integráció jelentős gazdasági növekedést generált, amelynek pozitív hatásai elsősorban a nagyvárosi térségekben voltak érzékelhetők. Ezt a jelenséget több kutató is megerősítette, például *Hárs (2015, 2016)*, *Bodor (2024)* és *Szörényiné Kukorelli (2005)*. Az Európai Unióból származó fejlesztési források infrastrukturális beruházásokon keresztül járultak hozzá a foglalkoztatási lehetőségek bővítéséhez. Ugyanakkor e fejlesztések és a munkaerő szabad áramlása megkönnyítették a magyar munkavállalók külföldi elhelyezkedését, amely új kihívások elé állította a hazai munkaerőpiacot. A migrációs hajlandóság különösen a fiatal, magasan képzett munkaerő körében vált hangsúlyossá, akik Nyugat-Európában kedvezőbb jövedelmi és szakmai lehetőségeket találtak. A kezdeti időszakban a kivándorlás a hazai munkanélküliségi ráta csökkenését eredményezte, azonban hosszabb távon strukturális munkaerőhiányhoz vezetett, elsősorban az egészségügy, az építőipar, az információs technológia és a vendéglátás területén (*Hárs, 2016*). E hiány mérséklésére a munkaerőpiaci szereplők és döntéshozók egyre inkább a külföldi munkaerő bevonásában látták a megoldást. A bevándorlásra vonatkozó politikai és jogi szabályozás módosításai, valamint a harmadik országbeli állampolgárok célzott foglalkoztatása váltak a humánerőforrás-pótlás egyik eszközévé a magyar munkaerőpiacon.

1.2. A migráció gazdasági és munkaerőpiaci dimenziói a 2015-ös válság tükrében

A munkaerőhiány jelensége az elmúlt évtized során nemcsak Magyarországon, hanem számos európai országban – köztük Németországban – is fokozott kihívást jelentett. Németország válasza e strukturális problémára többek között a bevándorlók fokozott munkaerőpiaci integrációját célzó társadalmi és politikai törekvésekben öltött testet. E folyamat egyik szimbolikus keretezése a Willkommenskultur (magyarul: „üdvözlési kultúra”) fogalma volt, amely a 2010-es években – különösen a 2015-ös migrációs válság idején – vált hangsúlyossá. A kifejezés a befogadó társadalom nyitottságát, a migránsokkal szembeni empatikus hozzáállást és az integrációt elősegítő intézkedések összességét fejezte ki. A Willkommenskultur egyúttal a migráció humanitárius és gazdasági vetületét összekapcsoló diskurzus részeként szolgált a német közpolitikában (*Bock-Schappelwein & Huber, 2016; Felegyi, 2022; Rácz, 2024*). Olaszországban a 2015-ös hullám idején a Földközi-tengeren érkező menedékkérők tömegei miatt a migrációs politika főként a humanitárius ellátás és a menekültek elosztásának problémáira koncentrált (*OECD, 2020a; OECD, 2020b*). Bár a kormány különböző munkaerőpiaci integrációs programokat is indított, a gazdasági válság utóhatásai és a magas munkanélküliség miatt a bevándorlók elhelyezkedése korlátozott maradt (*Dustmann, Schönberg & Stuhler, 2016*). Spanyolországban a menedékkérők számának emelkedése mellett a gazdasági válság utáni munkaerőpiaci pangás nehezítette az integrációt; a bevándorlók főként a mezőgazdaságban és az alacsony bérű szolgáltatási szektorokban helyezkedtek el, gyakran ideiglenes vagy informális módon (*OECD, 2020a; OECD, 2020b; Eurostat, 2024; KSH, 2023a*).

Franciaországban egyszerre jelent meg a humanitárius befogadás és a munkaerőpiaci integráció kérdése: a nyelvi képzés és a szakképzettség elismerése központi elemek voltak, ugyanakkor a társadalmi feszültségek és a politikai viták korlátozták a sikeres integrációt (OECD, 2020a; OECD, 2020b). Magyarország szintén érintetté vált a 2015-ös migrációs hullámban, azonban elsősorban tranzitországgként funkcionált. Több százezer, főként a Közel-Keletről és Afrika bizonyos régióiból érkező menedékkérő haladt át az országon Nyugat-Európa felé. Mivel az érkezők túlnyomó többsége nem Magyarországot jelölte meg célországgként, munkaerőpiaci jelenlétük korlátozott maradt (KSH, 2023a KSH, 2023c). Ezt erősítette az a szabályozási környezet is, amely a menedékkérők foglalkoztatását szigorú jogi feltételekhez kötötte. A menekültügyi eljárások hossza és a tartózkodási engedélyek megszerzésének időigénye nagymértékben korlátozta a legális munkavállalás lehetőségét. Ezzel párhuzamosan a magyar gazdaság 2015 után intenzív növekedési pályára állt, amelyhez viszont nem társult megfelelő ütemű munkaerő-kínálat (Hárs, 2016). A fiatal és képzett munkaerő nyugat-európai kivándorlása, valamint a demográfiai trendek együttesen járultak hozzá az ágazati szintű strukturális munkaerőhiányhoz. Ennek következtében egyre több hazai munkáltató kezdett el külföldi munkavállalók iránt érdeklődni, különösen az építőiparban, a mezőgazdaságban, a vendéglátásban és az ipari termelésben. A magyar kormányzat a környező országokból – elsősorban Ukrajnából és Szerbiából – érkező munkaerő bevonását elősegítő intézkedéseket hozott. Ilyen volt például az egyszerűsített foglalkoztatási eljárás bevezetése, amely különös jelentőséggel bírt az ukrán válság (2014) után (Friedrich–Ebert–Stiftung, 2020). A geopolitikai instabilitás miatt Magyarországra érkező ukrán állampolgárok jelentős része munkavállalási szándékkal érkezett, és a célzott szabályozás lehetővé tette számukra a gyorsabb munkaerőpiaci belépést. Jelen tanulmány a fenti folyamatokat a magyar fogadó munkaerőpiac szemszögéből értelmezi, különös tekintettel a migráció és a gazdasági szerkezetváltás közötti összefüggésekre, valamint a regionális munkaerőpiaci különbségek és a társadalmi-demográfiai tényezők hatásaira.

1.3. A bevándorlás gazdasági hatásai a fogadó országban

A bevándorlás hosszú távú gazdasági és munkaerőpiaci hatásai a fogadó országokban komplex módon érvényesülnek, és értelmezésük során elengedhetetlen figyelembe venni a bevándorlók képzettségi szintjét, demográfiai jellemzőit, valamint a célország munkaerőpiacának strukturális sajátosságait. A szakirodalomban megoszlanak a vélemények a migráció gazdasági következményeiről: míg egyes kutatók a bevándorlás lehetséges negatív hatásait hangsúlyozzák, mások a hosszútávon jelentkező gazdasági előnyökre helyezik a hangsúlyt (Juhász et al., 2012; Bördös et al., 2015). A negatív hatások közé sorolható, hogy a bevándorlás növelheti az illegális foglalkoztatás kockázatát, különösen akkor, ha a bevándorlók nem rendelkeznek megfelelő ismeretekkel a fogadó ország jogszabályi környezetéről, és ebből adódóan kiszolgáltatott helyzetbe kerülhetnek a munkáltatókkal szemben. Ezen túlmenően a gyors elhelyezkedés iránti nyomás hatására hajlandóak alacsonyabb bérért vagy kedvezőtlenebb munkakörülmények között is munkát vállalni, ami a munkaerőpiacon lefelé irányuló bérnyomást eredményezhet. A szakképzettséget nem igénylő vagy alacsony képzettségi szintet kívánó szektorokban – mint például az építőipar, mezőgazdaság vagy a feldolgozóipar bizonyos területei –

² A 2014-ben kirobbant ukrainai belpolitikai válság – amely az Európai Unióval való közeledés leállítását követő tömegtüntetésekkel, az úgynevezett Euromajdannel kezdődött – fokozatosan nemzetközi konfliktussá mélyült. Az események nyomán Oroszország 2014 márciusában annektálta a stratégiai jelentőségű Krím-félszigetet, majd katonai és logisztikai támogatást nyújtott a kelet-ukrainai Donbasz térségében működő oroszbarát szakadároknak. Ez a beavatkozás hosszan elhúzódó fegyveres összecsapásokhoz vezetett, amelyek során több mint 14 000 ember vesztette életét, és megalapozták a 2022-ben kirobbant nyílt háborús konfliktus közvetlen előzményeit (Walker, 2023).

fokozódhat a verseny a hazai munkavállalók és a bevándorlók között, amely időszakosan növelheti az ágazati szintű munkanélküliséget. Továbbá a kulturális és nyelvi különbségek integrációs nehézségeket okozhatnak, amelyek az oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatásokra nehezedő terheket is növelhetik. Ezek a tényezők többletkiadásokat generálhatnak az állami költségvetés számára, különösen a képzés, lakhatás és szociális támogatások területén (László, 2021). Ugyanakkor a bevándorlásnak számos hosszútávon érvényesülő gazdasági előnye is kimutatható. A megnövekedett munkaerő-kínálat elősegíti a gazdasági növekedést, különösen akkor, ha a munkaerőpiac egyes szegmenseiben strukturális hiányok állnak fenn. A bevándorlók hozzájárulnak a termelési kapacitás bővítéséhez, növelik a fogyasztást, ezáltal a keresletet is, különösen a közszolgáltatások, lakhatás és mindennapi fogyasztási cikkek területén. A külföldi munkavállalók jellemzően alacsonyabb bérért dolgoznak, ami egyes ágazatokban – például a feldolgozóiparban vagy a vendéglátásban – javíthatja a versenyképességet és a működési hatékonyságot (National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, 2016). Bizonyos szolgáltatások (például gyermekfelügyelet, idősgondozás) ellátása révén közvetett módon elősegítik a belföldi munkaerő aktivizálását, különösen a nők és inaktív szülők esetében, akik így nagyobb eséllyel tudnak visszatérni a munkaerőpiacra. A migráció technológiai és szerkezeti alkalmazkodást is ösztönözhet a vállalati szektorban. A vállalatok a rendelkezésre álló munkaerő összetételéhez igazodva módosíthatják termelési folyamataikat, ami új, hatékonyabb munkaszervezési megoldások elterjedéséhez vezethet. Ennek egyik következménye lehet, hogy a magasabb képzettséget igénylő munkakörök felértékelődnek, ezzel javítva a hazai, magasan képzett munkavállalók munkaerőpiaci pozícióját. Végül, de nem utolsósorban, a bevándorlók adófizetőként és fogyasztóként is hozzájárulnak a társadalombiztosítási rendszerek – különösen a nyugdíj- és egészségügyi finanszírozás – hosszú távú fenntarthatóságához (László, 2021).

2. Anyag és módszertan

A vizsgálat során statisztikai adatelemzést alkalmaztam, amelynek keretében longitudinális összehasonlítást végeztem a 2001 és 2023 közötti időszakban. A kutatás alapját a Központi Statisztikai Hivatal (KSH), az Eurostat, az OECD, valamint az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság nyilvánosan elérhető adatai képezik. Az adatok feldolgozása során régiós és vármegyei bontásban elemeztem a bevándorló és kivándorló külföldi állampolgárok számát, iskolai végzettségét és ezer főre jutó arányát. A kvantitatív elemzést kiegészítettem hazai és nemzetközi szakirodalmi háttérrel, amely a migráció gazdasági és társadalmi hatásait értelmezi. A módszertani megközelítés lehetővé tette, hogy ne csupán a bevándorlás volumenét és irányát, hanem annak struktúráját és társadalmi beágyazottságát is értelmezsem, ezáltal komplexebb képet adva a migráció munkaerőpiaci és területi hatásairól.

A kutatás három fő kérdés és az azokhoz kapcsolt tézis köré szerveződött:

K1: Milyen területi különbségek figyelhetők meg a külföldi állampolgárok vándorlási mérlegében Magyarországon 2001 és 2023 között?

K2: Hogyan változott a külföldi állampolgárok iskolai végzettsége a vizsgált időszakban?

K3: Milyen tényezők befolyásolták leginkább a migrációs mozgásokat az Észak-Alföld régióban, különös tekintettel Hajdú-Bihar vármegyére?

T1: A külföldi állampolgárok térbeli eloszlása Magyarországon erősen differenciált, és a fejlettebb gazdasági régiók pozitív vándorlási mérleggel rendelkeznek.

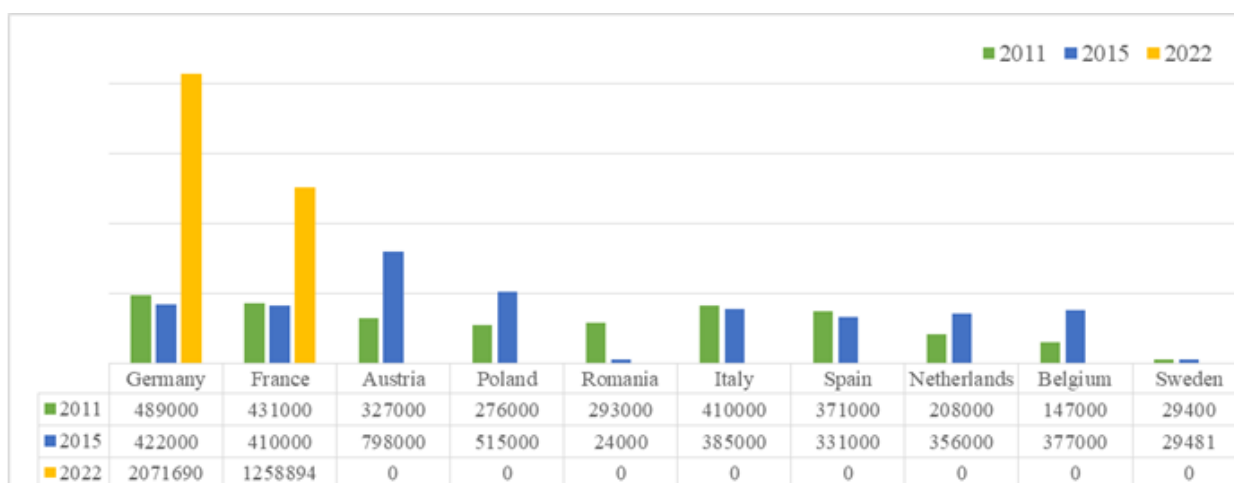
T2: A Magyarországra érkező külföldi állampolgárok iskolai végzettségi szintje az elmúlt két évtizedben emelkedett, különösen a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya nőtt meg.

T3: A Hajdú-Bihar vármegyében tapasztalt bevándorlási dinamika szoros összefüggésben áll az ipari parkok fejlődésével, valamint a régió oktatási és munkaerőpiaci adottságaival.

3. Eredmények

Egy országot akkor nevezünk „befogadónak”, amikor a nemzetközi vándorlási egyenlege tartósan pozitív, vagyis a bevándorlás több egymást követő évben meghaladja a kivándorlást, és a területén élő külföldön született vagy külföldi állampolgárságú népesség aránya emelkedő trendet mutat (IOM, 2019; Eurostat, 2023a, Eurostat, 2024). Az Eurostat meghatározása szerint a bevándorlás olyan eset, amikor egy személy legalább 12 hónapra az adott országban alakítja ki szokásos tartózkodási helyét (Eurostat, 2023a). Magyarország a 2010-es évektől kezdve egyre inkább a „befogadó országok” közé sorolható, hiszen a külföldi állampolgárok száma folyamatosan emelkedett (KSH, 2021, KSH, 2025a). A migránsok jelentős része a szomszédos országokból – Romániából és Ukrajnából – érkezik, de számottevő az EU tagállamaiból (pl. Németországból) és Ázsiából (különösen Kínából) bevándorlók jelenléte is (KSH, 2025; Eurostat, 2023b). Lásd alább 1. ábra.

3.1. A migrációs trendek alakulása az Európai Unió tagállamaiban (2011–2022)

1. ábra: Migráció 2011-2022 között Európában (mértékegység: fő)

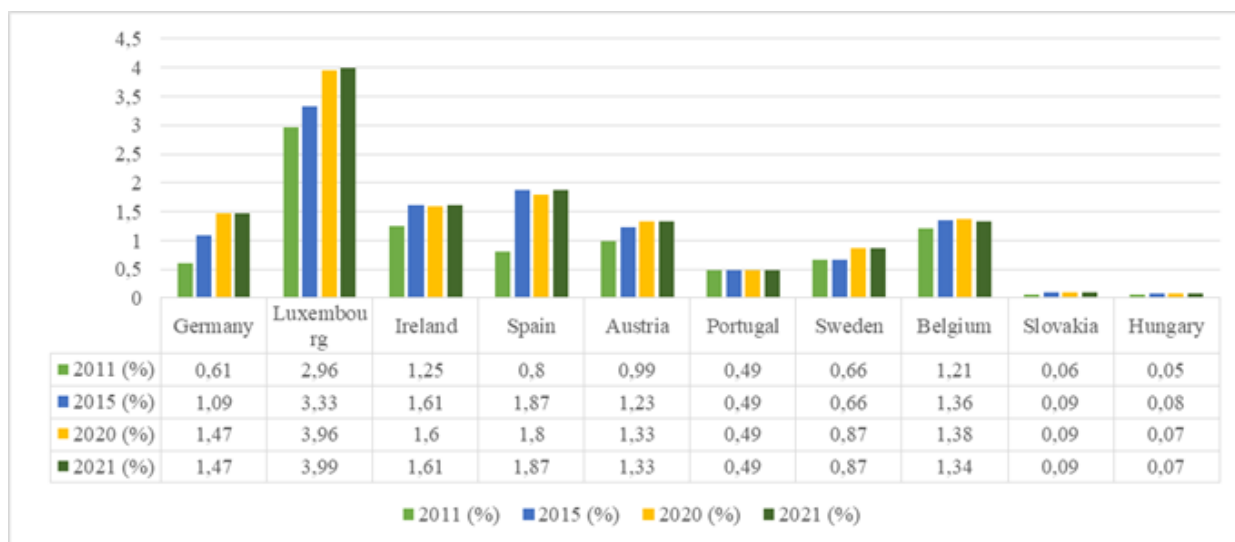
Figure 1. Migration in Europe between 2011 and 2022 (unit: persons)

Forrás: EUROSTAT adatbázisa (Eurostat 2023a; 2023c) alapján, saját szerkesztés

A vizsgálat időbeli fókuszja a 2011 és 2022 közötti időszakot öleli fel, ezen belül az elemzés három kiemelt év – 2011, 2015 és 2022 – migrációs mutatóit helyezi középpontba. Az Eurostat hivatalos adatai alapján a vizsgált periódusban a bevándorlás intenzitása jelentős eltéréseket mutatott az egyes tagállamok között, azonban bizonyos országok – mindenekelőtt Németország – már korai szakaszban is kiemelkedő célterületként jelentek meg. A legmarkánsabb növekedés 2015-ben és 2022-ben figyelhető meg. 2022-ben Németországban a bevándorlók száma elérte a 2 071 690 főt, ami az Európai Unión belül a legmagasabb értéknek számít. Ebben az évben Spanyolország szintén kiemelkedő értéket mutatott: 1 258 894 fővel a második helyen állt. Franciaország és Olaszország gyakorlatilag holtversenyben követte őket, ezzel a harmadik legnépszerűbb célországokká válva. A fenti számadatok jól tükrözik az egyes országok gazdasági vonzerejét, valamint migrációs politikájuk befogadó jellegét. A nagy létszámú bevándorlók integrációját ezekben az országokban célzott bevándorláspolitikai intézkedések, valamint kormányzati és civil szervezetek által működtetett integrációs programok segítik. E kezdeményezések közé tartozik például a nyelvi és kulturális beilleszkedést támogató képzés, a szakmai átképzés, valamint a munkaerőpiaci tanácsadás, amelyek célja a bevándorlók gyors és hatékony gazdasági integrációjának elősegítése (Hong & McLaren, 2015).

3.2. A migráns népesség aránya a célországok teljes lakosságán belül

A migrációs folyamatok értelmezése szempontjából nem csupán a bevándorlók abszolút száma releváns, hanem az is, hogy milyen arányt képviselnek a célország teljes népességén belül. Az ilyen típusú arányelemzések hozzájárulnak annak jobb megértéséhez, hogy egy adott ország milyen mértékben épül a migráns népesség részvételére társadalmi és gazdasági szinten, és hogy a bevándorlási politika mennyire képes egyensúlyt teremteni a befogadás és az integráció között. Az alábbi elemzés az Eurostat és az OECD adatai alapján készült (lásd: 2. ábra), és az EU-tagállamokban élő migráns népesség arányát mutatja be. Az adatok alapján megállapítható, hogy Luxemburg esetében a legmagasabb a migráns népesség aránya: a teljes lakosság közel 4%-át (3,99%) teszik ki a migrációs háttérrel rendelkező személyek. Írországban és Spanyolországban ugyancsak viszonylag magas érték figyelhető meg: előbbinél 1,6%, utóbbinál 1,8% ez az arány.

2. ábra: Migránsok aránya a teljes népességhez képest az Európai Unióban (mértékegység: %)

Figure 2. Proportion of migrants relative to the total population in the European Union (measured in %)

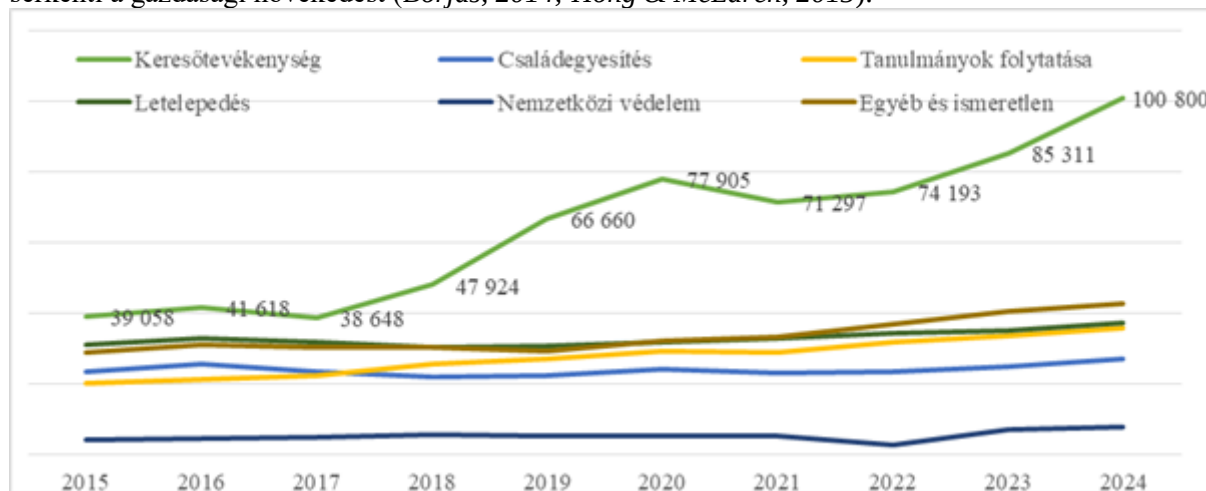
Forrás: Eurostat (2023a) és OECD (2020a; 2020b) adatok összesítése, saját szerkesztés

Érdekes módon Németország, amely abszolút értékben a legtöbb bevándorlót fogadta az elmúlt években (lásd 1. ábra), a teljes lakossághoz viszonyított arány tekintetében jóval mérsékeltebb képet mutat: itt a migráns népesség mindössze 1,47%-át teszi ki a teljes népességnek. Ez a különbség részben az ország nagyobb össznépességéből, részben a régóta tartó migrációs hagyományokból és az állampolgárság megszerzésének jogi lehetőségeiből adódhat.

3.3. A fogadó országok gazdasági motivációi és a migráns munkaerő szerepe

A migráns népesség aránya egyes országokban szoros összefüggésben áll a kormányzati bevándorláspolitikával, valamint az alkalmazott jogi szabályozás szigorúságával vagy éppen rugalmasságával. Amennyiben a szabályozási környezet kifejezetten támogató, az adott ország befogadóként jellemezhető (Nedelkoska et al., 2025). A befogadó attitűd ugyanakkor nem kizárólag humánus vagy ideológiai alapú döntések eredménye, hanem gazdasági szükségszerűség is állhat mögötte. Egy ország akkor válik igazán nyitottá a bevándorlás iránt, amikor gazdasági növekedésének fenntartásához olyan munkaerőre van szüksége, amelyet a belföldi munkaerőpiac nem képes biztosítani (OECD, 2020a; OECD, 2020b; Ruhs & Anderson, 2010). Ilyen helyzetekben a migráns munkavállalók töltik be a munkaerőpiaci résekből fakadó hiányokat: jellemzően alacsony presztízsű, fizikai megterhelést jelentő vagy speciális tudást igénylő munkakörökben vállalnak munkát

(Dustmann et al., 2016). Ezen keresztül nemcsak a gazdasági termelés fenntartásához járulnak hozzá, hanem az adott ország munkaerő-kínálati struktúráját is rugalmasabbá és diverzifikáltabbá teszik. A bevándorlók által végzett munka, valamint az általuk megtermelt jövedelem növeli a belső keresletet, különösen a termékek és szolgáltatások iránti fogyasztás tekintetében – ez pedig közvetetten tovább serkenti a gazdasági növekedést (Borjas, 2014; Hong & McLaren, 2015).

3. ábra: A Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok a tartózkodás célja szerint (időszak: 2015-2024; mértékegység: fő)

Figure 3. Distribution of foreign citizens residing in Hungary by purpose of stay, 2015–2024 (measured in persons)

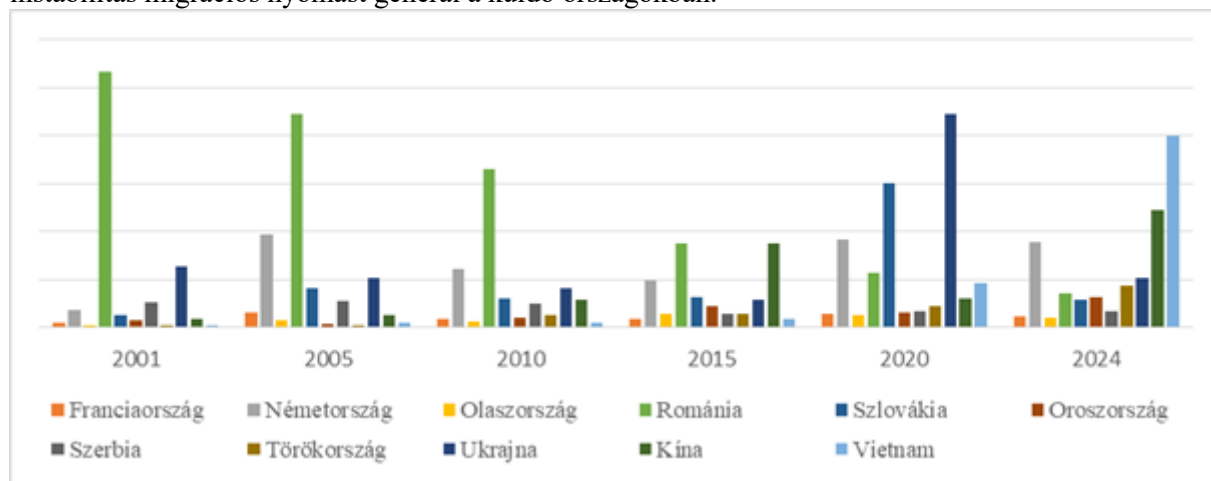
Forrás: KSH (2023c) 22.1.2.18. adattábla Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság adatai alapján, saját szerkesztés

Magyarország esetében a külföldi állampolgárok tartózkodási céljait 2015 óta az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (OIF) statisztikai rögzítik (Ács, 2015). Ezek az adatok statikus keresztmetszetet adnak arról, hogy milyen céllal érkeznek hazánkba a külföldi állampolgárok (lásd: 3. ábra). Az adatsorok alapján megállapítható, hogy a keresőtevékenység céljából érkező külföldiek száma 2015-től közel 62 000 fővel emelkedett. Az elmúlt mintegy tíz évben a társadalmi csoport aránya több mint háromszorosára emelkedett, ami egyértelműen rámutat a magyar gazdaság növekvő munkaerőigényére, valamint arra, hogy a bevándorlás fontos szerepet játszik a munkaerőhiány enyhítésében (KSH, 2023c).

3.4. A külföldi munkavállalók származási országainak vizsgálata

A Magyarországra érkező külföldi munkavállalók motivációjában fontos szerepet játszik a kereseti lehetőségek összehasonlítása: sok esetben a magyarországi jövedelmi szint kedvezőbb a küldő ország gazdasági lehetőségeinél, különösen a közeli, alacsonyabb jövedelmű térségekből érkező munkavállalók esetében (OECD, 2020a, OECD, 2020b). Ennek megfelelően a keresőtevékenység céljából érkezők származási országainak vizsgálata fontos információval szolgál a migrációs trendek és a munkaerőpiaci dinamika megértéséhez. A Központi Statisztikai Hivatal „22.1.1.28. A bevándorló külföldi állampolgárok az állampolgárság országai szerint” című táblázata nyújt alapot ehhez. A táblázat adatai alapján szerkesztett 4. ábra azt mutatja be, hogy 2001 és 2024 között mely országok állampolgárai érkeztek legnagyobb számban Magyarországra. Az eredmények szerint a legtöbb külföldi állampolgár a vizsgált időszakban a szomszédos országokból érkezik Romániából, Ukrajnából és Szlovákiából, azonban az elmúlt néhány évben különösen sokan érkeztek Kínából és Vietnámból is. A származási országok rangsorában Ukrajna a második helyet foglalja el. Ez utóbbi tendencia részben a 2014 óta zajló ukrajnai geopolitikai konfliktusok, különösen a 2022-es orosz invázió következményeként erősödött meg (Tóth & Bernát, 2022). A gazdasági menekültek, illetve menedékkérők egy része – különösen a fiatal, munkaképes korosztály – a munkaerőpiaci integráció reményében választja Magyarországot célországként. Ezek a folyamatok azt jelzik, hogy

Magyarország továbbra is célterületnek számít a keleti és délkeleti szomszédságából érkező, munkavállalási céllal migráló személyek körében, különösen akkor, ha a gazdasági és politikai instabilitás migrációs nyomást general a küldő országokban.

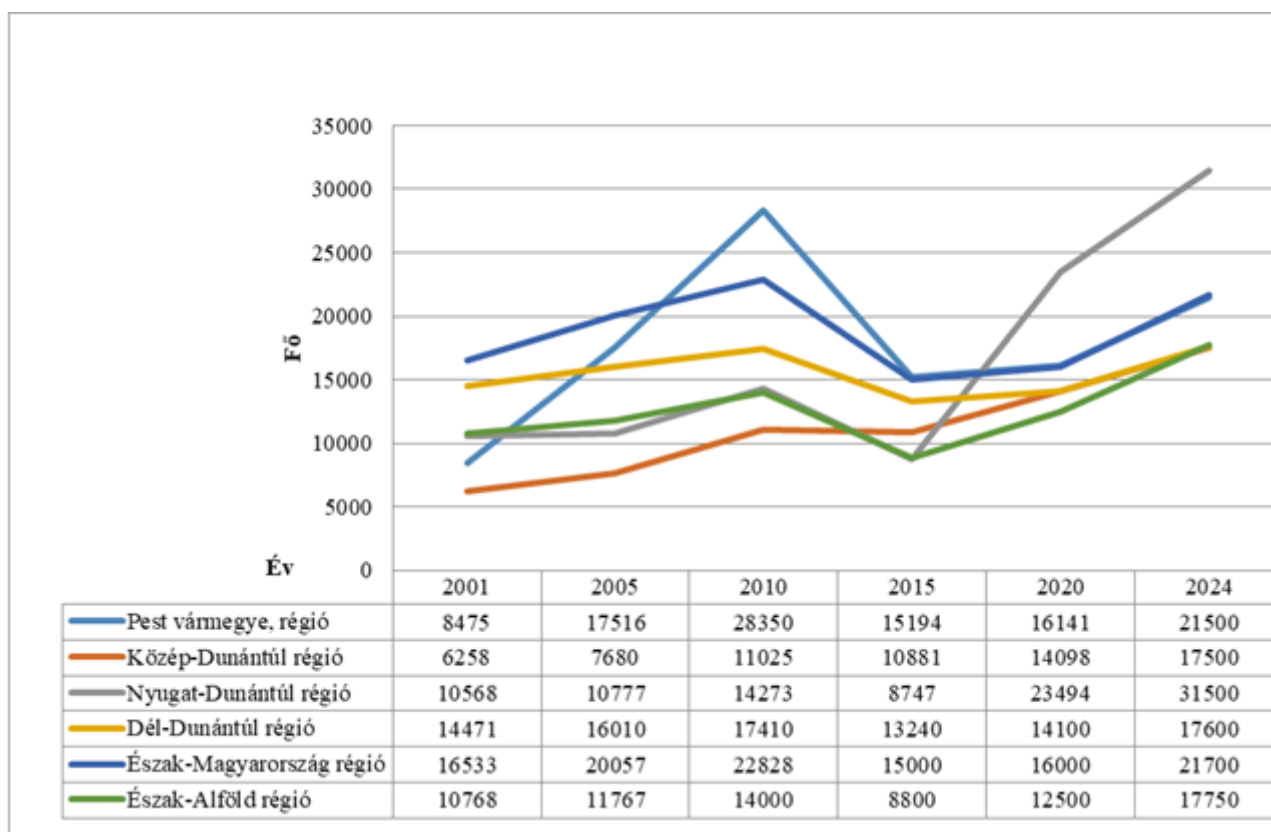
4. ábra: A Magyarországra bevándorló külföldi állampolgárok az állampolgárság országa szerint 2001 és 2024 között

Figure 4. Distribution of foreign citizens immigrating to Hungary by country of citizenship, 2001–2024

Forrás: KSH adattábla (2024c), 22.1.1.28. A bevándorló külföldi állampolgárok az állampolgárság országa szerint, saját szerkesztés

3.5. A külföldi állampolgárok regionális eloszlása Magyarországon

A Magyarországra érkező külföldi állampolgárok nem egységesen oszlanak el az ország területén, hanem különböző régiókban és vármegyékben telepednek le. A területi elhelyezkedés mögött gazdasági, munkaerőpiaci és infrastrukturális szempontok húzódnak meg, például a fejlettebb térségekben nagyobb az elérhető munkahelyek száma, vagy könnyebb az adminisztratív ügyintézés (Tóth & Kincses, 2010). A Központi Statisztikai Hivatal adatainak köszönhetően nyomon követhető, hogyan alakult a külföldi állampolgárok területi eloszlása 2001 és 2024 között. A feldolgozott adatok alapján készült 5. ábra bemutatja a Magyarországon tartózkodó külföldiek számát régiók szerint. A vizsgálat alapján jelentős területi koncentráció figyelhető meg a Nyugat-Dunántúl régióban. Míg 2001-ben ebben a térségben 6 258 fő külföldi állampolgárt regisztráltak, addig 2024-re ez a szám 31 500 főre emelkedett, ami több mint ötszörös növekedést jelent a vizsgált 23 év alatt. Az adatok jól tükrözik a nyugati határszéli régió vonzerejét, amely részben az ausztriai közelségnek, részben a térség gazdasági fejlettségének és ipari beruházásainak köszönhető. A területi eloszlás vizsgálata rávilágít arra, hogy a külföldi állampolgárok integrációja nemcsak országos, hanem régiós és lokális szinten is stratégiai kérdés, amely befolyásolja az infrastruktúra-fejlesztés, a szociális ellátórendszer és a munkaerőpiac működését is.

5. ábra: A Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok régió szerinti megoszlása (mértékegység: fő)

Figure 5. Distribution of foreign citizens residing in Hungary by region (measured in persons)

Forrás: KSH (2024a) 22.1.2.17 adattábla alapján. A Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok vármegye és régió szerinti megoszlás, saját szerkesztés

3.6. A migráns népesség iskolai végzettségének változása Nyugat-Dunántúlon

A Nyugat-Dunántúl régióba érkező migránsok számának növekedése mögött több tényező is meghúzódhat, például a földrajzi elhelyezkedés, a gazdasági fejlettség, valamint a határon átnyúló munkavállalási lehetőségek. Ugyanakkor a migráció nem csupán demográfiai és gazdasági szempontból fontos, hanem a társadalmi struktúrák átalakulásában is jelentős szerepet játszik. Ennek egyik jól mérhető aspektusa az érkező migráns népesség iskolai végzettségi szintje. A 2022-es Népszámlálás alapján világosan kirajzolódik, hogy az utóbbi évtizedben jelentős strukturális változások történtek a migráns népesség képzettségi összetételében (Népszámlálás, 2022; KSH 2021). Az adatok alapján – amelyeket a 6. ábra szemléltet – míg 2011-ben a külföldi születésű lakosság körében még az érettségivel rendelkezők képviselték a legnagyobb arányt, addig 2022-re jelentősen nőtt a felsőfokú végzettségűek száma. A legszembetűnőbb növekedés az egyetemi vagy főiskolai diplomával rendelkező migránsok körében történt: számuk több mint ötszörösére emelkedett 2011 és 2022 között (lásd 6. ábra.). Ez a trend arra utal, hogy a migrációs hajlandóság egyre inkább a magasabban képzett csoportokat érinti, akik a jobb megélhetés, szakmai kibontakozás vagy életminőség javítása érdekében vállalják a letelepedést Magyarországon – különösen a fejlettebb régiókban, mint amilyen a Nyugat-Dunántúl. A migránsok képzettségi szintjének emelkedése számos pozitív gazdasági hatással járhat. Hárs Ágnes (2015) tanulmánya szerint a magasan képzett bevándorlók nem tekinthetők veszélyforrásnak a belföldi munkaerőpiac számára, mivel általában nem a hazai munkavállalókkal versenyeznek ugyanazon szegmensekben. Ezzel szemben hozzájárulnak az innovációhoz, a tudásalapú gazdaság fejlődéséhez, és gyakran olyan szektorokat töltene fel, ahol munkaerőhiány mutatkozik. A migrációs folyamatok tehát nemcsak demográfiai, hanem strukturális szempontból is szorosan kapcsolódnak a munkaerőpiac átalakulásához: a negyedik ipari forradalom következtében a tudásalapú gazdaságban való részvétel előtérbe kerül, és ez a migránsok képzettségi

szintjének emelkedésében is tükröződik (Pirohov-Tóth & Kiss, 2023). A népszámlálási adatok alapján megállapítható tehát, hogy a magyarországi migrációs folyamatok egyre inkább a kvalifikált munkaerő irányába tolódnak el, amely kedvezően befolyásolja a fogadó térségek társadalmi-gazdasági szerkezetét.

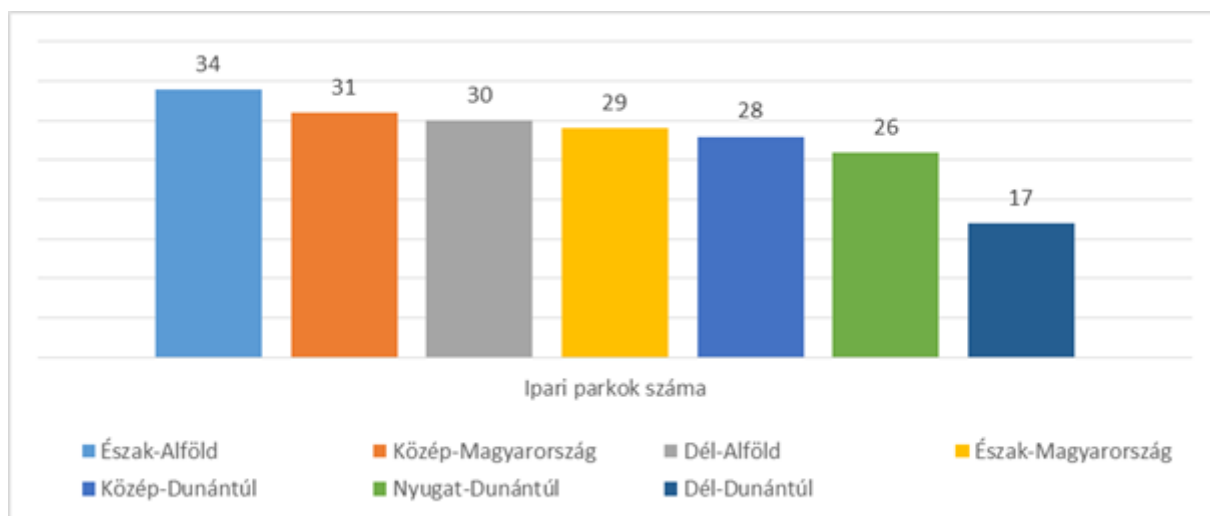
6. ábra: Legmagasabb iskolai végzettség a külföldiek körében 2001-2022 között (mértékegység: fő)

Figure 6. Distribution of foreigners by highest level of education, 2001–2022 (measured in persons)

Forrás: KSH (2023b), Népszámlálás 2022 – Előzetes adatok a külföldi születésű népesség iskolai végzettségéről, saját szerkesztés

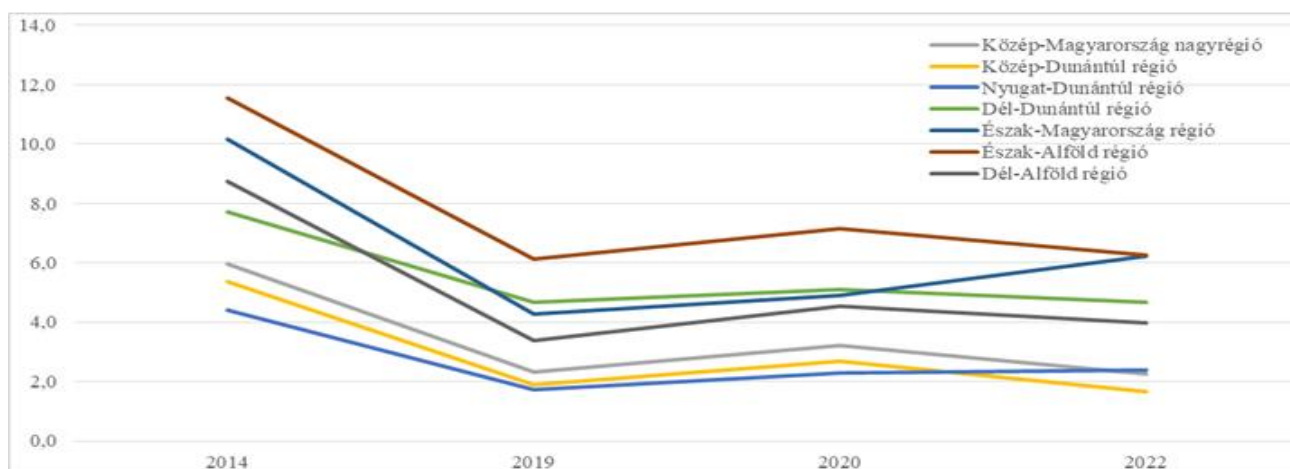
3.7. Ipari parkok eloszlása a régiókban – az ipari-logisztikai térszerkezet és a felsőoktatási központok összefüggései

A magyar gazdaság térszerkezetében az ipari parkok jelentős szerepet játszanak, mivel koncentrált formában biztosítják az ipari termelés, a logisztikai szolgáltatások és az innovációs folyamatok infrastruktúráját. A kormány.hu hivatalos adatai szerint (2015–2019) közel kétszáz ipari park működik Magyarországon (196), régióként eltérő sűrűségben és funkcionális háttérrel (Kormány.hu 2015–2019). A legtöbb ipari park az Észak-Alföldi régióban található (34 db), amelynek központi városa, Debrecen, az ország egyik legdinamikusabban fejlődő ipari-logisztikai és felsőoktatási központja (Molnár & Deák, 2018). A Közép-Magyarország régió (31 db) Budapest és Pest vármegye súlypontja révén a főváros köré szerveződő gazdasági térségként mutatkozik meg, míg a Dél-Alföld (30 db) ipari parkjai Szeged, Kecskemét és Békéscsaba vonzásában helyezkednek el. Az Észak-Magyarország régió (29 db) ipari parkja a miskolci ipari tradíciókra épül, míg a Közép- és Nyugat-Dunántúl (28 és 26 db) esetében elsősorban az autóipar és az elektronikai ágazat beruházásai a meghatározók. A legkevesebb ipari park a Dél-Dunántúlon működik (17 db), amely a térség erősen agrárjellegű gazdasági struktúrájára utal. A 2015–2019 közötti adatok alapján jól látszik (lásd 7. ábra) a régiók közötti differenciálódás. Az Észak-Alföldön a legtöbb ipari park Hajdú-Bihar vármegyében működik (14 db), míg Szabolcs-Szatmár-Beregben 12, Jász-Nagykun-Szolnokban pedig 8 ipari park található. A Nyugat-Dunántúlon az ipari parkok száma alacsonyabb (26 db), ugyanakkor Győr, Zalaegerszeg és Szombathely térségében magas hozzáadott értékű, jellemzően autóipari és high-tech beruházások koncentrálnak (Szörényiné Kukorelli, 2005). A Dél-Alföld 30 ipari parkja a gazdasági szerkezet sokszínűségét tükrözi: a mezőgazdasági feldolgozóipar, a járműipar és a logisztikai központok egyaránt jelen vannak.

7. ábra: Ipari parkok eloszlása Magyarországon, régiók szerint 2015-2019 (mértékegység: db)
Figure 7. Regional distribution of industrial parks in Hungary, 2015–2019 (measured in number of parks)
Forrás: Kormány (2017) alapján, saját szerkesztés

Az ipari parkok területi eloszlása szoros összefüggést mutat a felsőoktatási intézmények jelenlétével. Az Észak-Alföld gazdasági dinamizmusát a Debreceni Egyetem és a Nyíregyházi Egyetem erősítik, amelyek szoros kapcsolatban állnak a térség ipari parkjaival, biztosítva a szakképzett munkaerő utánpótlását (Kozma, Molnár 2018). A Nyugat-Dunántúlon a Széchenyi István Egyetem (Győr), a Pannon Egyetem (Zalaegerszeg, Nagykanizsa) és az ELTE Savaria Egyetemi Központ (Szombathely) teremti meg az ipar–egyetem együttműködések bázisát. A Dél-Alföldön a Szegedi Tudományegyetem és a Neumann János Egyetem (Kecskemét) játszanak kulcsszerepet a régió ipari-logisztikai fejlődésében. Munkaerőpiaci szempontból az ipari parkok és a felsőoktatási központok közös hatása különösen jól mérhető a foglalkoztatási és munkanélküliségi mutatók alakulásában. Az Észak-Alföldön 2015 és 2022 között a foglalkoztatási ráta 53,6%-ról 60,8%-ra emelkedett, míg a munkanélküliségi ráta 10,6%-ról 6,3%-ra mérséklődött (KSH, 2023). A Nyugat-Dunántúlon, ahol eleve kedvezőbb munkaerőpiaci helyzet volt, a foglalkoztatási ráta 60,5%-ról 65,5%-ra nőtt, a munkanélküliségi ráta pedig 3,7%-ról 2,4%-ra csökkent. A Dél-Alföldön a foglalkoztatási ráta 55,5%-ról 62,4%-ra emelkedett, miközben a munkanélküliségi mutató 7,7%-ról 4,0%-ra esett vissza.

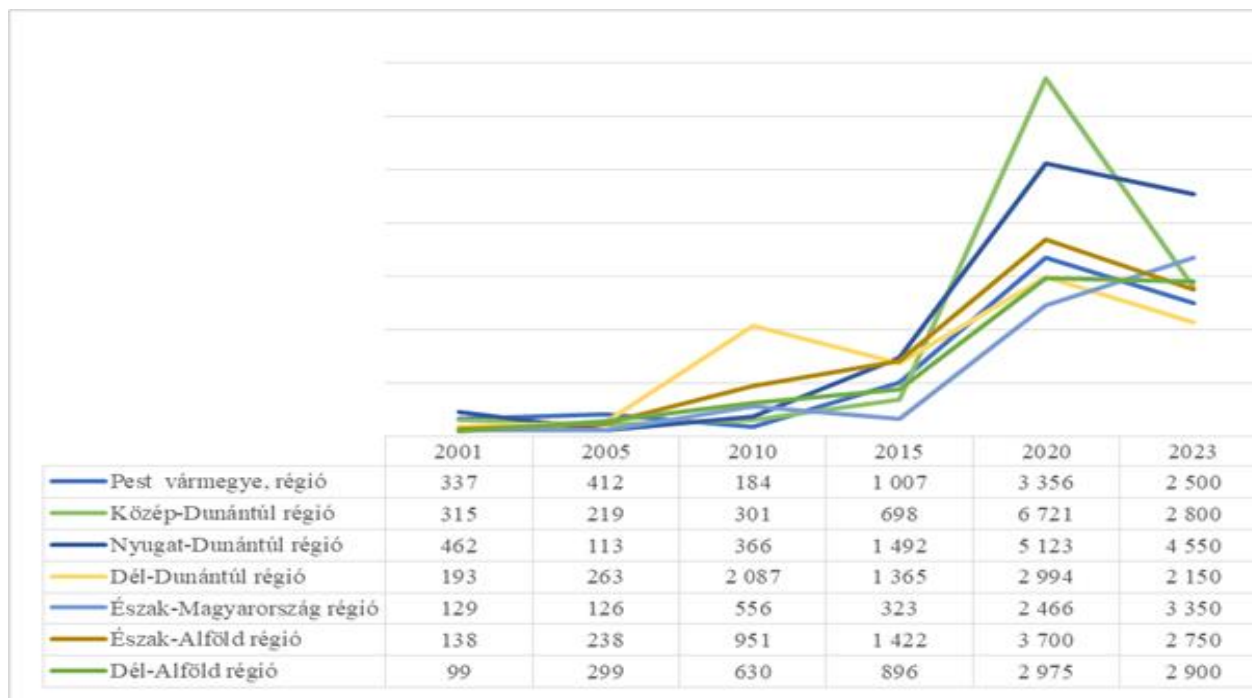
8. ábra: Munkanélküliségi ráta, vármegye és régió szerint (%) 2014 és 2022 között

Figure 8. 20.1.2.8. Unemployment rate across counties and regions, 2014–2022 (percentage) KSH, 2022

Forrás: KSH. (2022). 20.1.2.8. Munkanélküliségi ráta, vármegye és régió szerint (%), saját szerkesztés

3.8. A migrációs motivációk típusai és Magyarország szerepe a nemzetközi migrációk térben

A magasan képzett migránsok – különösen azok, akik főiskolai vagy egyetemi diplomával rendelkeznek – jellemzően igyekeznek végzettségüknek és elvárásaiknak megfelelő munkalehetőségeket találni a célországban. Amennyiben ez nem valósul meg, vagy a felkínált pozíciók nem biztosítanak számukra megfelelő életszínvonalat, gyakran „továbbmigrálnak” egy olyan országba, ahol nagyobb eséllyel valósíthatják meg gazdasági és egzisztenciális céljaikat (Castles, de Haas & Miller, 2014). E csoport tagjai tipikusan gazdasági migránsok, akik jobb munkalehetőségek és magasabb jövedelem reményében hagyják el származási országukat. Más esetekben a migrációt humanitárius tényezők motiválják: háborús konfliktusok, politikai üldöztetés, vallási vagy etnikai alapú megkülönböztetés. Az ilyen háttérrel rendelkező személyek nemzetközi védelemre szorulnak, és sokan közülük menedéket kérnek egy másik országban. Magyarország – mint az Európai Unió tagállama – része a nemzetközi menekültügyi rendszernek, és köteles a menekültügyi normáknak megfelelően eljárni, biztosítva a menedékjoghoz való hozzáférést azok számára, akik az életüket vagy biztonságukat veszélyeztető körülmények elől menekülnek (Kormány, 2014; UNHCR, 2022). Fontos kiemelni, hogy Magyarország geopolitikai elhelyezkedése miatt gyakran tranzitországgként funkcionál a nemzetközi migrációs útvonalakon. A Közel-Keletről, Dél-Ázsiából vagy Afrikából érkező menekültek egy része nem végállomásként tekint Magyarországra, hanem inkább egy átmeneti állomásként útban a nyugat-európai országok – például Németország vagy Ausztria – felé. Ez a tranzitmigráció azonban időszakosan fokozott terhet ró az ország határvédelmi, menekültügyi és szociális ellátórendszerére (Dobó, 2024). A migrációs motivációk sokfélesége – a gazdasági, humanitárius és tranzit célok – komplex módon alakítja a migránsok Magyarországon való jelenlétét, valamint a fogadó ország reagáló képességét és intézményi válaszait.

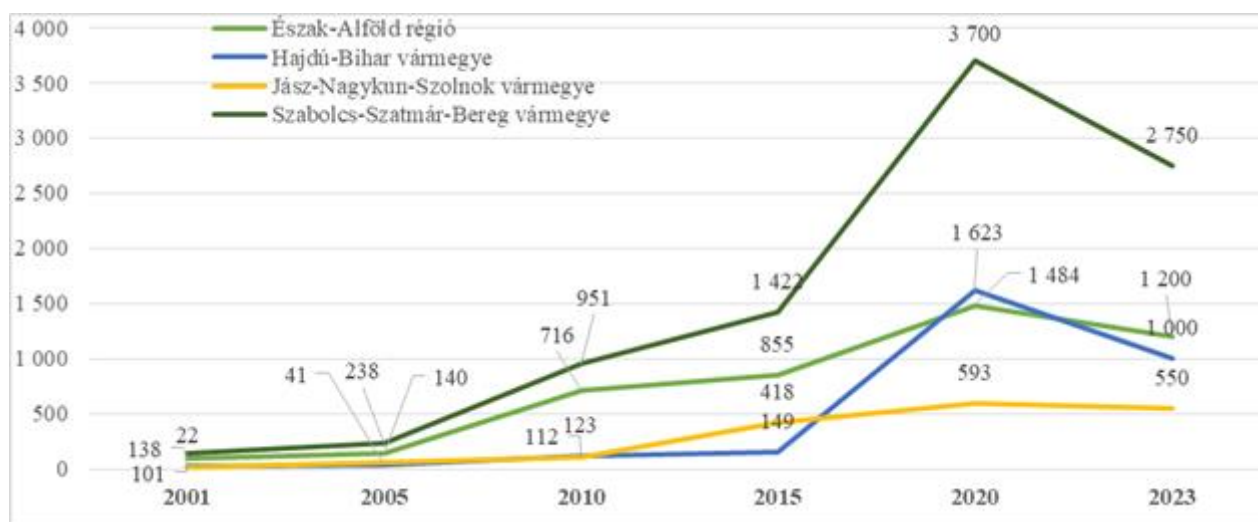

9. ábra: Kivándorló külföldi állampolgárok száma régió szerint 2001 és 2023 között (mértékegység: fő)

Figure 9. Regional distribution of emigrating foreign citizens, 2001–2023 (measured in persons)

Forrás: A KSH (2024e) 22.1.2.15. számú adattábla alapján, A be- és a kivándorló külföldi állampolgárok száma vármegye és régió szerint, saját szerkesztés

A 7. ábra a Magyarországon tartózkodó, majd onnan kivándorló külföldi állampolgárok számának változását mutatja be régiós bontásban, a 2001 és 2023 közötti időszakban. Az adatok alapján a 2005 és 2015 közötti időszakban a kivándorlás legnagyobb mértékben a Dél-Dunántúl régióban összpontosult. Ez a térség szolgált tehát akkoriban leggyakrabban elhagyási pontként a külföldi állampolgárok számára. A 2015 utáni időszakban azonban szinte valamennyi régióban gyors növekedés tapasztalható a kivándorlók számában. E tendencia különösen a Közép-Dunántúl és a Nyugat-Dunántúl régiókban volt látványos, ahol a kivándorlási értékek a 2020-as évek elején érték el csúcspontjukat (KSH, 2021; Átlátszó, 2023). Ezt a folyamatot részben a COVID-19 járvány okozta gazdasági és társadalmi bizonytalanság is befolyásolhatta. Bár a kivándorlás növekvő tendenciája érzékelhető volt 2015 után Magyarország több régiójában, többek közt Észak-Magyarországon és Észak-Alföldön, az ukrán és román állampolgárok szerepéről szóló regionális részletek nem álltak közvetlenül rendelkezésre ezeken térségekre vonatkozóan (Bálint et al., 2017). A részletes regionális vizsgálat ezt a tendenciát megerősíti, különösen az Észak-Alföld esetében, ahol vármegyei bontásban is jól kirajzolódik a külföldi kivándorlók számának dinamikus növekedése. A 8. ábra az Észak-Alföld régió három vármegyéjének (Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok) adatait részletezi.

10. ábra: A kivándorló külföldi állampolgárok száma Észak-Alföld régióban és vármegyéiben 2001 és 2023 között (mértékegység: fő)

Figure 10. Emigration of foreign citizens from the Northern Great Plain region and its counties, 2001–2023 (measured in persons)

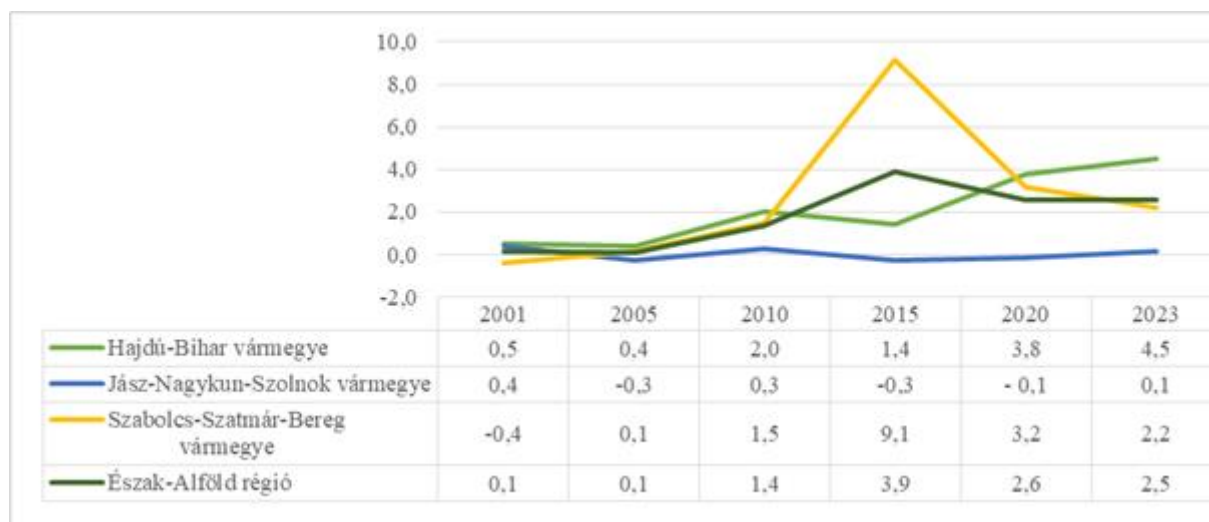
Forrás: A KSH (2024e) 22.1.2.15. számú adattábla alapján, saját szerkesztés

Az adatok alapján Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében különösen markáns változás tapasztalható: a 2015–2020 közötti időszakban a kivándorló külföldi állampolgárok száma több mint kétszeresére nőtt, 1422 főről 3700 főre. Ennek hátterében minden bizonnyal az ukrán válság és az ennek következtében fellépő migrációs nyomás áll, amely 2014-ben a Krím annektálásával és a kelet-ukrajnai fegyveres konfliktusok kirobbanásával kezdődött (Walker, 2023). A bizonytalanság és gazdasági instabilitás számos ukrán és harmadik országbeli állampolgárt késztetett arra, hogy ideiglenesen vagy véglegesen elhagyja Ukrajnát, és Magyarországon – elsősorban a határ menti térségekben, így Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében – keresztülhaladva más célországok felé induljon tovább (Tóth & Bernát, 2022; Walker, 2023). Hajdú-Bihar vármegyében szintén jelentős növekedés ment végbe: 149 főről 1484 főre nőtt a kivándorló külföldiek száma, ami tízszeres aránybővülést jelent 2015 és 2020 között (lásd 10. ábra). A 2020 utáni időszakban ugyan csökkenés következett be (550 fő), de az érték továbbra is jelentős maradt a 2015-ös szinthez képest. E jelenség rámutat arra, hogy a kivándorlás önmagában nem írja le teljesen a külföldi népességmozgások alakulását: a vándorlási mozgások értékelésekor ugyanis figyelembe kell venni, hogy a külföldi állampolgárok egy része nemcsak elhagyja Magyarországot, hanem újonnan érkezők is megjelennek a térségben. Ezt a

dinamikus folyamatot legpontosabban a vándorlási mérleg fejezi ki, amely a bevándorló és kivándorló külföldiek különbségét mutatja meg relatív mutatóként, ezer főre vetítve.

3.9. A külföldi állampolgárok vándorlási mérlege az Észak-Alföld régióban (2001–2023)

A mérleg azt jelzi, hogy az adott terület inkább célterületként vagy kiinduló bázisként működik a nem magyar állampolgárságú népesség számára. A 2001 és 2023 közötti időszakra vonatkozóan összeállított adatok alapján a 9. ábra szemlélteti az Észak-Alföld régió külföldi állampolgárokra vonatkozó vándorlási mérlegének alakulását. Az adatok szerint 2015-ben még csupán 1,4 fő külföldi állampolgár jutott ezer lakosra a régióban, ez az érték 2020-ra 3,2 főre emelkedett, majd 2023-ra visszacsökkent 2,2 főre. A tendencia az időszak második felében hullámzó képet mutat, ugyanakkor a 2015-ös értékhez képest még mindig emelkedést regisztrálhatunk. A három vármegye összehasonlítása alapján látható (lásd 11. ábra), hogy Jász-Nagykun-Szolnok vármegye mutatja a legkisebb vonzóképeséget, a teljes időintervallumban az ezer főre jutó külföldi állampolgárok száma a legalacsonyabb itt. Ezt követi Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye, amely 2,2 fős átlaggal a második helyen áll. A legkedvezőbb értékeket Hajdú-Bihar vármegye produkálja: az itt tapasztalt folyamatos növekedés következtében 2023-ban az ezer főre jutó külföldi állampolgárok száma elérte a 4,5 főt. A vizsgált időszak adatai alapján megállapítható, hogy Hajdú-Bihar vármegye a külföldi munkavállalók szempontjából a legvonzóbb célterületté vált az Észak-Alföld régión belül. Ez az eredmény összhangban van Bodor (2024) tanulmányával, amely a HCSO egyedi adatkérése alapján készített elemzése alapján bemutatja a külföldi munkavállalók megoszlását Magyarország vármegyéi szerint. A tanulmány külön kitér a népszerű célterületekre, ahol a külföldiek aránya a legmagasabb, és ezek között Hajdú-Bihar megyét is kiemeli. Emellett rávilágít arra, hogy a térség gazdasági adottságai – ipari vállalkozások jelenléte, Debrecen oktatási központként betöltött szerepe, és munkaerőpiaci kínálat – közrejátszanak ebben a trendben.

11. ábra: Vándorlási mérleg (külföldi) Észak – Alföld régió, és vármegyéi szintén 2001 és 2023 között
(mértékegység: fő-relatív mutató, ezer főre vetítve)

Figure 11. Foreign migration balance in the Northern Great Plain region and its counties, 2001–2023
(measured as relative indicator per 1,000 inhabitants)

Forrás: KSH (2024d) adattábla, 22.1.2.8. A népmozgalom főbb arányszámai vármegye és régió szerint, saját szerkesztés

3.10. Regionális ipari parkok és Debrecen szerepe a külföldi munkavállalók koncentrációjában

Az Észak-Alföld régióban megfigyelhető, hogy a külföldi munkavállalók területi eloszlása szoros kapcsolatban áll az ipari központok, valamint a felsőoktatási intézmények jelenlétével. Hajdú-Bihar vármegyében, különösen Debrecenben, az ipari parkok fejlődése és a nemzetközi nagyvállalatok betelepülése (BMW, CATL, Semcorp, Vitesco) hozzájárult ahhoz, hogy a térség a külföldi munkavállalók egyik legfontosabb célterületévé váljon (HIPA, 2023; Debrecen 2030, 2021). Az ipari parkok fő profilját az autóipari, elektronikai és logisztikai ágazatok adják, amelyek gyakran támaszkodnak külföldi munkaerőre, különösen a környező országokból és Ázsiából érkező munkavállalókra (Juhász et al., 2017; Hárs&Simon, 2015).

Ezzel szemben az Észak-Alföld más megyéiben – például Jász-Nagykun-Szolnokban – a külföldi munkavállalók aránya mérsékeltebb, és a vándorlási mérleg gyakran negatív. Ez azt mutatja, hogy az ipari beruházások koncentrációja nem egyenletes, és a régió belül is jelentős területi különbségek mutatkoznak. A Debreceni Egyetem szerepe ebben a folyamatban kiemelkedő: a műszaki és gazdasági képzések, valamint az egyetem és az ipari park közötti együttműködés hozzájárul a szakképzett munkaerő utánpótlásához, ami közvetve erősíti a külföldi munkavállalók betelepülését is (Hárs, 2016). Ez a példa jól szemlélteti, hogy a migrációs vonzerő nem magyarázható pusztán a régió általános gazdasági fejlettségével, hanem sokkal inkább az ipari központok jelenlétével, a beruházási aktivitással és az infrastrukturális adottságokkal. Debrecen kiugró szerepe tehát speciális eset, amely nem általánosítható automatikusan a teljes Észak-Alföldre.

Összefoglalás, következtetések

A vizsgálat eredményei alapján megállapítható, hogy a külföldi állampolgárok vándorlási folyamatai Magyarországon jelentős területi különbségeket mutatnak.

- *K1 kutatási kérdés* arra irányult, hogy milyen regionális eltérések figyelhetők meg a külföldiek vándorlási mérlegében. Az eredmények azt mutatják, hogy a kedvezőbb migrációs egyenleg elsősorban a nagy gazdasági centrumokban (Budapest, Nyugat-Dunántúl, Debrecen térsége) figyelhető meg, míg más megyékben – például Jász-Nagykun-Szolnokban – inkább kivándorlási többlet tapasztalható. Fontos azonban pontosítani, hogy a pozitív mérleg nem minden fejlettségi mutatóhoz kapcsolódik közvetlenül: a GDP/fő értékek önmagukban nem mutatnak szoros összefüggést a migrációval (KSH, 2010, KSH, 2024a, KSH, 2024b, KSH, 2024c, KSH, 2024d, KSH, 2025b). Sokkal inkább a beruházási aktivitás, az ipari központok jelenléte, a foglalkoztatási lehetőségek bővülése és az infrastrukturális háttér határozzák meg a vonzerőt (Tóth & Kincses, 2010; Bodor, 2024). Ennek megfelelően a T1 tézis részben igazolódik: a fejlettebb gazdasági térségek valóban erősebb vonzerőt mutatnak, de az összefüggés árnyaltabb, mint ahogy azt pusztán a „gazdasági fejlettség” kategóriája sugallná.
- *K2 kutatási kérdés* az iskolai végzettség változását vizsgálta. A 2022-es népszámlálás adatai alapján a Magyarországra érkező külföldiek körében egyértelműen nőtt a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya, miközben az érettségizettek aránya mérséklődött (KSH, 2023b). Ez a folyamat a tudásalapú migráció erősödését jelzi: a magasan képzett bevándorlók elsősorban az ipari és egyetemi centrumokban (pl. Debrecen, Győr, Budapest) telepednek le. Az eredmények összhangban vannak Hárs (2015) megállapításával, miszerint a képzett bevándorlók nem versenytársai, hanem inkább kiegészítői a hazai munkaerőpiacnak. A T2 tézis így egyértelműen igazolódik.
- *K3 kutatási kérdés* a Hajdú-Bihar vármegyére és Debrecenre összpontosított. A vizsgálat rámutatott, hogy a nemzetközi vállalatok betelepülése (BMW, CATL, Semcorp, Vitesco) és a Debreceni Egyetem által biztosított képzési és kutatási háttér szoros szinergiát hozott létre. Ez a gazdasági-oktatási ökoszisztéma közvetlenül hozzájárult a külföldi munkavállalók számának növekedéséhez (Ács, 2015; Juhász et al., 2017; Kozma&Molnár, 2018; HIPA,

2023). Így a T3 tézis is megerősítést nyer: Debrecen esetében az ipari parkok és az egyetemi együttműködések döntő szerepet játszanak a migrációs többlet kialakulásában.

A kutatás rámutatott, hogy Magyarországon a migrációs egyenleg nem kizárólag a gazdasági fejlettség szintjétől függ, hanem komplex tényezők – ipari beruházások, foglalkoztatási lehetőségek, oktatási háttér és infrastrukturális adottságok – együttes hatásának eredménye. A fejlettebb ipari és felsőoktatási központok (Budapest, Győr, Debrecen) képesek pozitív migrációs mérleget generálni, míg a perifériális megyékben inkább kivándorlási többlet mutatkozik. Végzettségüket tekintve a külföldi állampolgárok egyre magasabban képzettek, ami kedvezően befolyásolja a tudásalapú gazdaság fejlődését.

Irodalomjegyzék

- Ács V. J. (2015): *Külföldiek magyarországi foglalkoztatása*. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest. ISBN: 978-963-295-853-8.
- Bálint L., Csányi Z., Farkas M., Hluchány H., Kincses Á. (2017): *International migration and official migration statistics in Hungary*. Regional Statistics, 7 (2), pp. 101–123. <https://real.mtak.hu/84106/1/rs070203.pdf> DOI: <https://doi.org/10.15196/RS070203>
- Bock-Schappelwein, J., Huber, P. (2016): *Willkommenskultur und Arbeitsmarktintegration – Perspektiven für Österreich*. WIFO Monatsberichte, 89 (1), 63–77. Elérhető: <https://www.wifo.ac.at/publication/123693> Letöltés ideje: 2024. 12. 10.
- Bodor, K. (2024): *Foreign workers in Hungary: Key facts and labor market challenges*. Hungarian Central Statistical Office (HCSO) – custom data request analysis. <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/21810.pdf> Letöltés ideje: 2025. 01. 04.
- Borjas, G. J. (2014): *Immigration Economics*. Harvard University Press. Cambridge ISBN: 9780674049772 <https://www.hup.harvard.edu/books/9780674049772>
- Bördös, K., Csillag, M., Orosz, A. (2015): *A bevándorlás hatása a hazai munkavállalók munkaerőpiaci helyzetére Európában. Háttér tanulmány az „Európába irányuló migrációs hullám magyarországi hatásai” című MTA-kutatáshoz*. https://mta.hu/data/cikkek/106/1060/cikk-106072/_Bordos.pdf Letöltés ideje: 2025. 02. 02.
- Castles, S., de Haas, H., Miller, M. J. (2014): *The age of migration: International population movements in the modern world* (5th ed.). Basingstoke: Palgrave Macmillan. <https://global.oup.com/academic/product/the-age-of-migration-9780230355774> Letöltés ideje: 2024. 12. 22.
- Debrecen2030. (2021): *Debreceni fejlesztési program: Gazdaság, oktatás, infrastruktúra*. Debrecen MJV Önkormányzata. <https://www.d2030.hu/doc/DEBRECEN2030main.pdf> Letöltés ideje: 2025. 01. 11.
- Dobó, G. (2024): *Megindult a „visszaszivárgás”? A migrációs helyzet alakulása Magyarország déli határvidékén*. HORIZONT, 2024/9. Migrációkutató Intézet. https://migraciokutato.hu/wp-content/uploads/2024/07/20240731_HORIZONT_2024_9_dobo_geza_megindult_a_visszaszivargas.pdf Letöltés ideje: 2025. 02. 19.
- Dustmann, C., Schönberg, U., Stuhler, J. (2016): *The impact of immigration: Why do studies reach such different results?* Journal of Economic Perspectives, 30 (4), pp. 31–56. <https://doi.org/10.1257/jep.30.4.31>
- Eurostat (2023a): *Migration and migrant population statistics*. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/migration-2023> Letöltés ideje: 2024. 11. 15.
- Eurostat (2023b): *Regional GDP per capita (nama_10r_3gdp)*. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10R_3GDP/default/table?lang=en%2012.
- Eurostat (2023): *Residence permits* Letöltés ideje: 2024. 11. 15.
- Eurostat (2023c): *Residence permits statistics*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Residence_permits_%E2%80%93_statistics_on_stock_of_permits_at_the_end_of_the_year Letöltés ideje: 2024. 11. 15.
- Eurostat (2024): *Labour Force Survey (LFS), activity rates and education by country of birth*. <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics->

- explained/index.php?title=Migrant_integration_statistics_%E2%80%93_labour_market_indicators
Letöltés ideje: 2024. 11. 15
- Felegyi, J. (2022): *A migrációs válság európai célországainak bevándorláspolitikája*. Nemzeti Közszerkeleti Egyetem. https://hdi.uni-nke.hu/document/hdi-uni-nke.hu/0.%20Értekezés_Felegyi%20Júlia.pdf Letöltés ideje: 2025. 03. 12.
- Hárs, Á. (2016): *A magyarországi munkaerőpiac migránsokat felszívó képessége: Korábbi tapasztalatok és a menekültválság dilemmái*. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia. https://mta.hu/data/cikkek/106/1060/cikk-106072/_hars.pdf Letöltés ideje: 2025. 03. 18.
- Hárs, Á., Simon, D. (2015): *A munkaerő-migráció változása a kétezres években Magyarországon: Vizsgálat a munkaerő-felmérés adatai alapján*. Budapest: MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont. Elérhető: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/147439/1/822414643.pdf> Letöltés ideje: 2025. 03. 27.
- HIPA (2023): *Key Investment sectors*. <https://www.hipa.hu>. Letöltés ideje: 2024.11.19.
- Hong G. E., McLaren J. (2015): *Are immigrants a shot in the arm for the local economy? Evidence from a natural experiment*. Review of Economics and Statistics, 97 (5), pp. 824–840. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w21123/w21123.pdf Letöltés ideje: 2025.02. 07.
- International Organization for Migration (IOM). (2019): *Glossary on migration* (3rd ed.). Geneva: International Organization for Migration. <https://publications.iom.int/books/international-migration-law-ndeg34-glossary-migration> Letöltés ideje: 2025. 02. 10.
- International Protestant Church in Germany. (2020): *Perpetual temporariness: Situation of migrant workers in Hungary*. Budapest: Friedrich-Ebert-Stiftung. <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/budapest/17065.pdf> Letöltés ideje: 2025. 02. 14.
- Juhász J., Makara P., Makara E. (2012): *A munkaerő-piaci integráció kihívásai Magyarországon*. Munkaügyi Szemle. 2012(1) pp. 33-42.
- Juhász A., Molnár Cs., Zgut E.(2017): *Menekültügy és migráció Magyarországon*. https://politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/HUNGARY_BOOK_HU_BOOK_ONLINE.pdf Letöltés ideje: 2025.4.20.
- Kormány. (2014): *Migrációs Stratégia és a hozzá kapcsolódó kormányzati intézkedési terv 2014–2020*. http://belugyalapok.hu/alapok/sites/default/files/MMIA_.pdf Letöltés ideje: 2025. 02. 22.
- Kormány (2017): *Tájékoztató a Magyarországon működő ipari parkok helyzetéről a 2016-os beszámoló alapján*. <https://2015-2019.kormany.hu/download/4/fb/f0000/T%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3%20a%20Magyarorsz%C3%A1gon%20m%C5%B1k%C3%B6d%C5%91%20ipari%20parkok%20helyzet%C3%A9r%C5%91%20a%202016-os%20besz%C3%A1mol%C3%B3k%20alapj%C3%A1n.pdf#!DocumentBrowse> Letöltés ideje: 2025. 02. 22.
- Kozma, G., & Molnár, E. (2018): *The role of industrial parks in the economic development of Debrecen*. Gazdaságföldrajzi Tanulmányok, 4 (2), pp. 71–90. https://real.mtak.hu/100048/7/2018_Kozma_Molnar_TGE-36-50.pdf Letöltés ideje: 2025. 02. 25.
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2021): *Népmozgalmi adatok – Kivándorlás Magyarországról, 2020*. <https://www.ksh.hu/nepmozgalom> Letöltés ideje: 2025. 02. 28.
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2022): *20.1.2.8. Munkanélküliségi ráta, vármegye és régió szerint* https://www.ksh.hu/stadat_files/mun/hu/mun0083.html Letöltés ideje: 2024. 11. 17.
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2023a): *Munkaerőpiaci helyzetkép – Statisztikai tükrök, 2023*. <https://www.ksh.hu/munkaero> Letöltés ideje: 2024. 11. 17.
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2023b): *Népszámlálás, 2022 – Előzetes adatok*. KSH, Budapest. <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/> Letöltés ideje: 2024. 11. 17.
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2023c): *22.1.2.18. A Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok a tartózkodás célja szerint. 2015–2023*. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0051.html Letöltés ideje: 2024. 11. 17.
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2024a): *22.1.2.17. A Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok régió és megye szerint, 2001–2024*. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0050.html Letöltés ideje: 2024. 11. 17.

- Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2024b): 21.1.2.4. *A kivándorló külföldi állampolgárok száma régió és megye szerint, 2001–2023.* https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0029.html Letöltés ideje: 2024. 11. 17.
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2024c): 22.1.1.28. *A bevándorló külföldi állampolgárok az állampolgárság országa szerint, 2001–2023.* https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0028.html Letöltés ideje: 2024. 11. 17.
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2024d): 22.1.2.8. *A népmozgalom főbb arányszámai vármegye és régió szerint.* https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0041.html Letöltés ideje: 2024. 11. 17.
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2024e): 22.1.2.15. *A be- és a kivándorló külföldi állampolgárok száma vármegye és régió szerint.* https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0048.html Letöltés ideje: 2024. 11. 17.
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2025a): 22.1.1.23. *Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok, az állampolgárság országa és nem szerint.* https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0023.html Letöltés ideje: 2025. 04. 17.
- Központi Statisztikai Hivatal (KSH) (2025b): *Területi GDP adatok.* <https://www.ksh.hu/teruleti-adatok> Letöltés ideje: 2025. 04. 17.
- László, Gy. (Szerk.). (2021): *Foglalkoztatáspolitikai.* Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest ISBN: 978 963 295 976 4
- National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2016): *Chapter 6: Labor-market impacts – Section 6.5. In The economic and fiscal consequences of immigration* (pp. 235–280). The National Academies Press., Washington, DC. ISBN:978-0-309-44445-3 DOI: <https://doi.org/10.17226/23550>
- Nedelkoska, L., Martin, D., Lochmann, A., Hausmann, R., Bahar, D., Yildirim, M. A. Y. (2025): *De facto openness to immigration: Country-level evidence on policy strictness and migrant share.* arXiv. Economics (2) pp. 1–24. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2502.16407>
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2020a): *Labour market outcomes of immigrations and integration policies in OECD countries.* International Migration Outlook 2020., OECD, Paris. pp. 72–122. <https://doi.org/10.1787/ec98f531-en> Letöltve: 2024.10.30.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) (2020b): *Overview of the presence of migrations across sectors in OECD countries.* International Migration Outlook 2020. OECD, Paris pp. 127–154. Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/ec98f531-en> Letöltve: 2024.10.30.
- Pirohov-Tóth B., Kiss Zs. (2023): *A negyedik ipari forradalom oktatásra és munkaerőpiacra gyakorolt hatása.* Régiókutatási Szemle, 5 (2), pp. 27–34. DOI: <https://doi.org/10.30716/RSZ/20/2/3>
- Rácz J. (2024): *Willkommenskultur. A migráció olyan, mint a COVID: kezdeni kell vele valamit, de az emberbarátságra hivatkozni kevés.* Qubit. <https://qubit.hu/tag/willkommenskultur> Letöltve: 2024. 11. 19.
- Ruhs M., Anderson B. (2010): *Semi-compliance and illegality in migrant labour markets: An analysis of migrants, employers and the state in the UK.* Population, Space and Place, 16 (3), pp. 195–211. DOI: <https://doi.org/10.1002/psp.588> Letöltve: 2024.10.21.
- Szabó K, Hont A. (2023): „Belső migráció a XXI. században: duzzadó agglomeráció, kiürülő Alföld”. Átlátszó. 2023. november 29. <https://atlatszo.hu/adat/2023/11/29/belso-migracio-a-xxi-szazadban-duzzado-agglomeracio-kiurulo-alfold/> Letöltés ideje: 2024. 12. 10.
- Szörényiné Kukorelli, I. (2005): *A fenntartható fejlődés stratégiai elemei a rurális térségekben.* Tér és Társadalom, 19 (3-4). pp. 111–137 DOI: <https://doi.org/10.17649/TET.19.3-4.1022>
- Tóth J., Bernát A. (2022): „Menekültválság 2022-ben: az ukrainai agresszió menekültjeinek magyarországi fogad(tat)ása.” pp. 347–368 in Kolosi Tamás – Szelényi Iván – Tóth István György (szerk. 2022): *Társadalmi Riport 2022.* Budapest: TÁRKI https://tarki.hu/sites/default/files/2022-12/347_368TRIP2022_TothBernat.pdf Letöltve: 2024.10.23.
- Tóth, G., Kincses, Á. (2010): *Regional distribution of immigrants in Hungary.* Hungarian Geographical Bulletin, 59 (2), pp. 107–130. https://epa.oszk.hu/02500/02541/00006/pdf/EPA02541_hungeobull_2010_2_107-130.pdf United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) (2022): *Hungary Fact Sheet – Asylum and Refugee Protection.* <https://data.unhcr.org/ar/documents/download/97567> Letöltve: 2024.10.23.

Walker, N. (2023): *Conflict in Ukraine: A timeline (2014 – eve of 2022 invasion)*. Commons Library Research Briefing. London: UK Parliament.
<https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-9476/CBP-9476.pdf> Letöltve:
2024.10.23.